

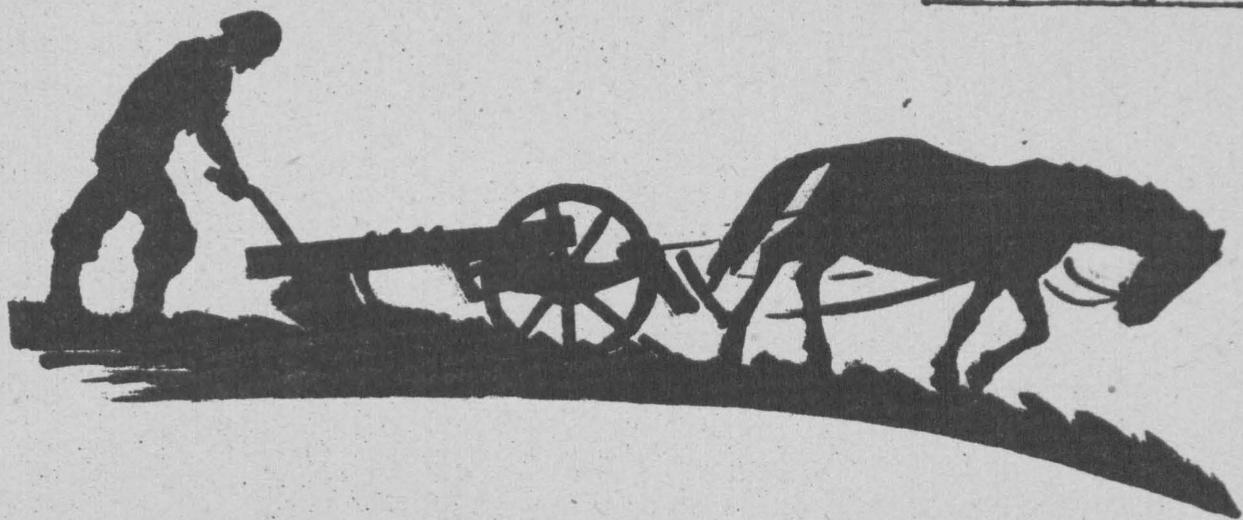

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТОПИС

УКРАЇНСЬКИЙ
І.....
МУЗЕЙ-АРХІВ

1 9 4 6
5

x/

ЗЕМЕЛЬНА СПРАВА НА УКРАЇНІ.

Упорядкованням земельної справи є питанням організації провідної верстви. Лише після того, як витвориться в Україні політична сила, здібна відвоювати українську територію від зовнішніх сил і побороти підсилюваний зовні український внутрішній розгардіяш, можливо говорити про упорядкування земельної справи так, якого вимагають житлові інтереси української нації і трівкість та здібність до розвитку Української Держави.

Організація хліборобського класу є основою передумовою повстання української сили в загалі і держави зокрема, а впорядковання робітничого питання в той спосіб, щоб кожний робітник мав свою власну хату і перетворився з кочовника-пролетаря в свідомого громадянина, з умовою його розвитку і зміцнення. Те, що намагається осiąгнути кочовник, пролетаріа зути воіма способами масу, можливо паралізувати лише створивши умови для її узаможнення та економічного унезалежнення.

Хоч "останній і рішаючий" бій хліборобських сил з темними силами кочовників належить до будучини, віддаленість якої залежить в однаковій мірі, як від наших сил та організаційних здібностей,

x/

Видрукували в попередньому ч.4. дискусійну статтю В. Войнаровського про земельну справу в світлі ідеології В.Липинського, надіслану нам з Канади /Отава/, дасмо місце і другій, теж дискусійній статті, знов таки про земельну справу, надісланій також з Аргентини А. Вілопольським /Аргентина/. Само собою розуміється, що обидві статі висловлюють лише особисті думки і погляди їх авторів і не являються якими-сь офіційно - програмовими. З огляду на важливість земельного питання в житті України Редакція Й на далі буде містити статті, щоб всеобично з'ясувати і освітлити це питання.

Примітка Редакції.

так і зовнішніх обставин, воєж організаційні о нови, на яких мусить бути упорядкована земельна справа, мусять бути усталені вже в самому процесі організації. Це потрібно тому, що від гасел, кругом яких горуються державно творчі сили, залежить характер і внутрішня якість тих нових сил, що приходитимуть на по-повнення.

З огляду на те, що стара хліборобська, або точніше землевласницька верства в жадних умовах не буде в стані власними силами відвоювати державу себе-то прийти до влади, а тим самим і до по-сідання своїх земель, на черві дня у відроджений Український державі стоятиме все ж таки "переділ." Найбільшою спокусою, а разом з тим і небезпекою являтиметься так званий "чорний" або егалітарний переділ. Він полягає в аритметичному поділі скількості десятин на скількість населення, бажаючого їх мати, — що вийде, те кожному й дати. Мусимо близче розглянути ті відносини, які при цьому б повстали. Хоч точної статистики скількості землі та скілького до хліборобства населення в Україні не існує і не існуватиме, поки не будуть усталені граници держави, все ж самі ріжнородні данні сходяться на тому, що на кожне господарство припало б щось коло трьох десятин. Точна цифра не грає тут жадної ролі, бо скількість населення постійно збільшується, і той час, коли на господарство припадатиме лише половина згаданої площини, дуже недалекий.

Отже коми покрити Україну трьохдесятинними господарствами, то кожде з них опиниться в слідуючих умовах. Для повного оброблення десятими поля потрібно щонайбільше 9 днів: два дні оранка, два дні управа та засів, два дні косовиця, два дні возовиця, молотьба та інші роботи з меливом включно, і день на тримання в порядку знарядь. З розвитком техніки ця скількість часу неминітиме зменшення. Отже трьохдесятинне господарство вимагатиме від господаря 27 днів, кругло один місяць праці на рік. Решту часу господар і господиня намагатимуться заповнити племінним худоби, птахівництвом, молочарством та городництвом. Всі ці можливості на трьох десятинах дуже обмежені і навряд чи зможуть ще два місяці часу. Питання, що має господар робити решту року, не є виключно питанням його власного господарства, — це є питанням незалежного існування і розвитку держави. Держава яка більше як три чверті свого населення прив'язе до трьох десятинних господарств і тим самим примусить кожного животіти, працюючи три місяці, а решту часу заповнюючи постом та відпочинком, не може бути міцною. Така держава не зможе поставити на відповідну висоту ні своєї зовнішньої оборони, ні внутрішньої охорони, ні освіти населення. Всяке намагання зовні завоювати таку державу відчуватиметься населенням в середині, як оправдане, бо воно даватиме надію на впровадження вижчих форм господарства, і ліпших умов праці та заробітку для кожного.

Класократичний світогляд українських гетьманців — державників виплив з осілого способу думання людей войовникої вдачі з економічно творчими нахилами. Він протиставляє себе охлократії воївників отаманів з їх нехітто до господарства та кочовничим нахилом до завоювання економічно творчих елементів силово-

ча і збирання з них податків чи данини без особистої участі в господарчім процесі.

Осілий спосіб думання являється основною передумовою суті хліборобського характеру українських гетьманців та їх прив'язаності до землі. Земельна справа в Україні мусить бути упорядкована в той спосіб, щоб повстав міцний і здібний до якнайбільшого розвитку український хліборобський клас. Щоб стати опорою української державної незалежності і джерелом фізичного розвитку та поширення нації, він крім господарності мусить бути лицарським воївничим. Такими хліборобами, про яких співає пісня: "Пальці ріжуть, зуби рвуть, в службу царську не йдуть, бо бояться", не може тратматися ніяка держава.

Першою передумовою того, щоб хліборобський клас став опорою держави є заведення приватної власності на землю і створення політичних умов, сприяючих приватної господарчій ініціативі. Право на володіння українською землею мало б надаватися не отілько в залежності від мови чи походження, скілько від участі у відвоюванні від зовнішнього ворога та усталеню границь Української держави.

Старі дореволюційні права на землю втрачені всіма власниками, не виключаючи і селян, бо вони не потрапили оборонити границь і внутрішнього ладу держави. Так було з усіма завоюваннями державами, як також зі всіма переможеними в наслідок воєн та революцій станами, класами, настами і т.д. на протягу цілої історії людства. Україна, розуміється, теж не зможе під цим обрядом бути винятком. Це твердження треба розглядати не стільки, як політичну платформу, а більше як очевидний факт. Наївно буде думати, що знайдуться якісь внутрішні чи зовнішні сили, що збройно відвоюють державу, а потім відмовляться від стремління зберегти за собою на будучину джерело своєї матеріальної сили, повернувши землю тим, що її колись втратили. Матеріальне відшкодування також навряд чи буде виходити за межі десмертного соціального забезпечення, умотивованого не стільки правовими, скілько християнськими аргументами.

Поскілько селянне і дотепер не припинили боротьби за свою землю, їхня втрата не може вважатися остаточною. Хоч боротьба їх безупішна, але вона з одного боку не закінчена, а з другого вина спадає на вищчу верству хліборобського класу, до обов'язків якої належало дати цій боротьбі відповідний державницький напрямок та організацію.

Тому право селян на громадську землю буде з певністю без оговорок прийняті всяким українським урядом, з яких би елементів він не складався. Дуже ймовірно, що його рано чи пізно буде примушений визнати навіть сучасний завойовницький уряд.

Що до правав на інші землі, то воно лежить перед кождим відкрите, в тому числі і перед бувшими землевласниками. Для них воно являється навіть обов'язковим. Оскільки це право буде здійнене чи відновлене та узасаднене мечем і кровю, жіхто не в стані його заперечити.

Ріжници мови, віри, культури та походження, існуючі в населенні України, являтимуться непереможною перешкодою для його об'єд-

нання в спільність лише тає довго, як довго не розвістеться надія, що Українську державу можна вибороти одновесними політичними комбінаціями, залвами, прогестами та орієнтаціями на зовнішні сили. Тих українців, що з мечем в руці в службій істоті стануть до звільнення та оборони Української землі, ніхто не питатиме, як вони говорять та в якім обряді вірують. Між ними повстане побратимство спільно пролитої крові. А брат зрозуміє брата, яків не маючи спільної мови.

Земельна політика після відродження Української Держави розуміється мусить бути направлена на урегульовання розмірів земельної власності окремих господарств. Міцний хліборобський клас і можливість якважичкої продуктивності кожного господарства разом з поглядами зовнішньої оборони будуть основами для такого урегульовання.

Центр ваги лежить не в питанні латифундій, бо їх повстання буде соціально неможливе. Поважні труднощі зустрінуло б намагання відновити господарства з площею мавіть в одну тисячу десятин. Відновлення гоє подарств з площею в кілька тисяч десятин стояло б крім усього іншого в суперечності до вимог утворення сильного хліборобського класу, бо для своєї сили він мусить бути також численним. Найвищий розмір окремих господарств мусить залихти виключно від розмірів площи, необхідної для урухомлення великої хліборобської промисловості як цукроварство, горільство, рапсове скотарство і т.д. Про цей розмір нехливо докладно говорити лише в конкретних умовах реально існуючої держави. Що ж до господарств, в яких має бути складатися товща хліборобського класу, то ідеальний розмір для них був би в 25-50 десятин, як це було свого часу плановано Гетьманським урядом в Київі.

Роздувана соціалістами і беззпека скучення великих просторів землі в одних руках є тим більш нереальним, що вся новонаділена земля мусить бути заплачена. Хоч в умовах сплати мають бути порорани і т.д. умови життя та буття певної невеличкої скількох сім'ї землі без сплати, — все ж дуже мало знайдеться одиниць, які були б в стакі з агосподарити великі пасілости.

Багато важливішим і складнішим являється натомісць питання найменшої дозволеної площи окремих господарств. Це питання дотепер залишилося бе з уваги, а тим часом власне в ньому лежить корінь проблеми. Що господарства з одною, двома, трьома і чотирма десятками в Україні були численні, і що Україна являється крайкою хліборобської не ренесенції, це загально відомо. Де аритметичним подільству земельної площи на скількість хліборобського населення цьому лікові. Задати неможливо — це також відомо, але факт цей не дуже вислідовався, бо він стояв в суперечності з вимогами "чорного піреділу" та з "науковими" доктринами марксізму: що одно, двох і трьох десятинники являються хворим місцем не тільки на хліборобському класовому організмові, але й цілому суспільстві, цього не хотіли признати бувні землевласники. Соціалісти пояснювали це тим, що землевласники в безземельних та малоземельних селянах хотіли мати дешеву робочу силу для своїх великих господарств.

Мусимо ствердити, що малоземельне та безземельне селянство було не тільки болюком на суспільному організмові. Воно було також свідоцтвом нездатності старої провідної верстви до призначених їй становищ суспільних функцій, а разом з тим найбільше покривденою жертвою нездорових політичних та економічних відносин.

В Українській пресі поширене твердження, що українець має міким не перевищенні здібності до колонізації найдикіших околиць. Приводиться як доказ повстання Зеленої України на Далекім Сході та колонізація Тургайського Степу. Приводяться поквали та подив Канадських достойників та Канадської преси на адресу українського колоніста, що потрафив вдергатися і знаходити під собою ґрунт в скалистих і холодних околицях Західної Канади. Вже чуті похвали для українських піонерів, що склонизували дики тропічні ліси, Mісіонесу, деякі околиці Південної Бразилії і закріплюються в Чако. Тим часом нігде не чуті згадки, що власне господарювання на трьох моргах чи двох десятинах такдалеко позаганяло українських хліборобів та змушує їх там trimatisya, і що триматися їм там не легко і не солодко.

Отже всі хліборобські господарства, в яких не вистачає землі, щоб зняти хлібороба на цілий рік, мусіли б бути якнайскоріше зліквідовані, як також необхідне поставлення перехід для безупинного дроблення землі.

Формально це ніби не представляє труднощів. Держава могла б без великого напруження оплатити всі дрібні господарства, менші від трьох і навіть п'яти десятин, і повернути свою витрату розпродажем землі шестидесятиникам і вищче. Так само не увляло б собою труднощів ухвалити закони, обмежуючі дроблення землі. Це зроблено напр. в Німеччині, земельне законодавство якої представляє собою дуже багато поучаючого.

З боку малоземельного селянства не тілько не було спору, а навпаки подібні заходи влади були зустрінуті з вдячністю, бо життя малоземельного хлібороба в старих умовах не можливо було навіть рівняти до життя робітника на сталій праці.

Але по суті це питання багато складніше, як воно виглядає. Вирвати хлібороба з села не трудно, бо він і сам в цьому слабко держиться, але дати йому сталий заробіток у місті, який поліпшив би його становище в порівнянні з животінням на землі, є завданням значно труднішим. В цьому власне полягла б вся суть земельної справи, оскілько б держава все існувала.

Для її розширення необхідний широко закрований план соціальної розбудови нації з одного боку та індустриалізації держави з другого. В наслідок поневолення Україна дотепер не є гармонічно розвинutoю нацією. Це є народня маса, їй треба витворити в першу чергу свій власний дуже численний середній клас - ремісників, купецтво, дрібних промисловців, інтеллігенцію та урядовий апарат. Все це може і мусить вийти тільки з села.

З другого боку в наслідок того ж політичного поневолення Україна дотепер замінилась колонією - себ то країною, що виробляє переважно чи майже виключно сирівці, не зважаючи на надзвичайну висоту всіх даних для розвитку фабричної промисловості. Фабричні вироби при-

ходять в Україну зовні. Розбудова промисловості є одною з найголовніших вимог життєздатності Української Держави. Вона також може здійснитись виключно коштом живих сил села.

Коли Німеччина та Франція з менш родючими ґрунтами мають крім Парижу та Берліну по десятку міст з міліонним населенням, то тим більше могла б їх мати Україна, де земля дас без порівнання вищі врожаї, де наявність заліза, вугля та маргану в такій близкості одно від другого творить можливості якнайскоршого розвитку промисловості, а морське побережжя творить предумови повстання великих портових міст. В самотійній Україні навіть при сучасній стадії економічного розвитку могли б спокійно стояти що найменше десять міст з населенням зверх міліона душ. Дотепер їх немає ні одного.

План соціальної розбудови та індустриалізації навіть в самих обмежених розмірах не може бути здійснений одним зусиллям. Це є праця десятиліть. Він мусів би зачатися з безземельних селян і потім поступово переходити на одно, двох і трьох десятинні господарства.

Дискутуючи над формою земельного устрою України, ніколи не треба випускати з ока, де лежить її початок, продовження і закінчення.

Початок - це нагромадження Української сили, продовження - це відвоювання держави, а решта являється закінченням. Поки не буде Незалежної Української Держави, доти рішення земельної справи лежатиме в площі колонізації Місіонесу, Чако, Парагваю, Бразилії, Канади і т.д.

Вдаватися тепер в подробиці над способами розподілу землі та розводити дискусії на цю тему, - це значило зачинати справу з кінця з явним заміром її запутати та ускладнити. Натомість питання, яким способом об'єднати українців в силу кермовану одною волею і тим боседати, є корінною проблемою української земельної справи.

Способ цей знайдений в формі класокритичного устрою Української Держави і класової організації сил. Він є органічний, бо виходить зі співпраці та рівноправності класів і суспільних груп, також має в класократичній державі керуюче і почесне місце. З одного боку вона має свою класову організацію і представництво в Вищій Державній Органі і по друге призначений за нею авторитет і незалежність у всіх областях духовної творчості.

Обов'язком кожного українця є відчути свою відповідальність і обов'язки перед Рідним Краєм та Народом і активно приложити свої зусилля в тім напрямку, який єдиний може привести до нашої Великої Мети.

А. Білопольський.

ДВА МИЛЕВІ СТОПИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ.
/ Митрополит Андрій і Гетьман Павло/.

Рік 1945 був роком переломовим в історії світа. Він закінчив велику другу світову війну і започаткував новий вік "атомової енергії". І в українській історії 1945р. зазначився як дата, що замикає один розділ а зачинає новий. І не лише тому, що в цьому році закінчився час одної - німецької окупації а усіма її лихами, а зачався другий, нової окупації.

В цьому році відійшли від нас два Великі Мужі, що своїм життям вже означують велику частину історії України останніх десятиліть, - Митрополит Андрій і Гетьман Павло.

Їх смерть - це закриття одної української доби. Яб назвав цю добу - добою державницького дозрівання українського народу. Замепад даної нації зачинається від винародовлення Його провідної верстви; навідворот поворот цеї верстви до рідного народу треба уважати за завершення Його відродження. Митрополіт Андрій і Гетьман Павло це власне найкращі представники давньої української боярсько - козацької провідної верстви, що повернули до своєї рідної нації.

Митрополіт Андрій - ві старого західно-українського боярського Роду Шептицьких. Гетьман Павло з східно-українського гетьмансько-козацького роду Скоропадських. Перший грекокатолик, другий православний. Предки першого визначалися в службі нації на церковному полі, двоє Шептицьких було митрополитами Львівськими у 18. столітті. Рід пей служив Україні під знаком Хреста, також дорогу вибрал Митрополіт Андрій.

Предки Гетьмана Павла служили Україні мечем.

Пращур роду Скоропадських згинув у славнім бою над Жовтими Водами, як один зі старшин Великого Гетьмана Богдана Хмельницького. Один з предків Гетьмана Павла - Іван Скоропадський був українським гетьманом, а всі його предки займали визначні становища в українському козацькому війську. І Гетьман Павло віддав свій меч на службу Україні.

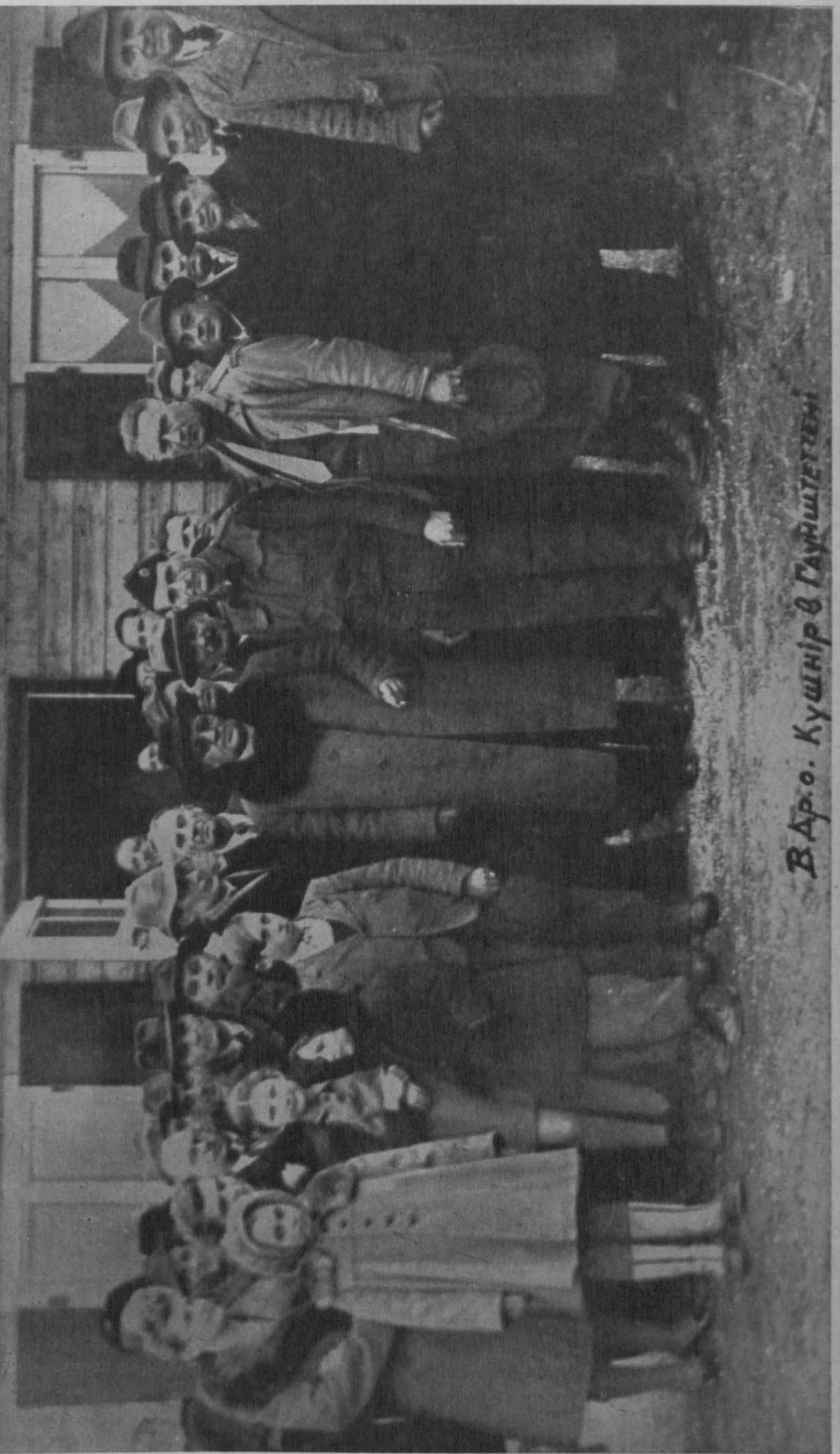
Коли Українська Державність скилилася до упадку, обидва ці роди Шептицьких і Скоропадських пережили всі упокорення, які спадають на провідну верству підбитого народу.

Рід Шептицьких в Західній Україні, що була під польським пануванням, мусів підпасти під вплив зовнішньо-пануючої польської культури, а рід Скоропадських в східній Україні під вплив пануючої там московської культури. Але підпавши під вплив цих чужих культур - з необхідності, щоб зберігатись на висоті культури властивої для провідної верстви, бож українська культура була в замепаді, а "хлоп" і поп" культури не творили, - і станувши -тех з необхідності на службу чужим метрополіям, ці роди, не перестали ні на хвилину бути патріотами своєї Рідної Землі. Патріотизм їх звязаний любовю до Рідної Землі і скріплений економічними інтересами цієї землі /не воромиша тут ужти цього слова "економічний інтерес", бож в грунті речі всякий патріотизм, всяка ненависть до чужинців,

сякі війни базуються у широких масах передовсім, крім інших чинників, на економічних інтересах / не зник, а проти воїн-виводу у консерватизмі, у здергуванні традицій давніх і сучасних днів, у може й не свідомому передчутті, що ці заховані варто-сти будуть надхиленням для нових поколінь і науковою для нових наростиаючих елементів нової провідної верстви. І лиши так можна пояснити, чому члени Роду Шептицьких, хоч звязані вже культурою з Польщею, збирають і бережуть та розбудовують памятки українського церковного мистецтва, а члени Роду Скоропадських хоч звязані з культурою московською, бережуть памятки українського козацького минулого. Не забуваймо, що це була Скоропадська - Милорадовичева, що щедрим даром вможливила заснування Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, і не забу-ваймо, що Трибун українського люду і Кобзарь відродження Української Нації Тарас Шевченко перебував довший час в домі аристократів "поміщиків" Скоропадських і з памяток і традицій цього роду черпав любов до українського минулого і віру в будуче...

В другій половині 19 століття пробуджується український на-рід з невільного сну. Цими, що започаткували відродження, були нащадки давньої провідної верстви, що увійшли у нову провідну верству: у Галичині священство греко-католицьке, що в більшості витворювалося зі збіднілих старих шляхетських родів, а далі інтелігенція з цих родів, до якої лише згодом долучається ін-телігенція, що виросла зі сільського люду. Так само на Схід-ній Україні початок відродження дають представники тої дав-ньої козацької, панської верстви- /Котляревський, Квітка, Куліш/, а лише згодом до неї долучається елементи, що вирослі в села. Ця нова провідна верства дуже ще слабка і недосвідчена. Вона на-ївно сприймає і безкритично вірити у напливаючі з Західної Єв-ропи романтичні, демократичні, і соціалістичні ідеї. Бракус її вояжного державницького досвіду, а навчитися його від представни-ків старої верстви вона не хоче і не може бо ділити її від неї віддалъ виковання в іншій атмосфері. Хоч зближення з боку старої провідної верстви не бракус, нова недосвідчена інтеліген-ська верства ту співпрацю вперто відкидає. Тому представникам старої аристократії дуже трудно приходиться навязати контакт з народом. І Митрополита Андрія і Гетьмана Павла примили ці нові недосвідчені інтелігенти з таким холодним: недовір'ям, першого як "польського" графа, другого як "російського" помі-щика. І це є й спільною прикметою і Митрополита Андрія і Геть-мана Павла, що вони не зрадилися незаслуженим недовір'ям, заки-дами і наклепами, а впертою працею і відданістю справі стали синонімами найвищого й найкращого патріотизму. Праця їх йшла окремими шляхами, але прямувала до одної мети. Подвиги Митропо-лита на полі релігійно-культурнім, а Гетьмана на політично-військовім всім знані. Лиш засліплени меноуки або явні воро-ги української ідеї можуть заперечувати їх заслуги і велич. Трагедія українського народу хотіла, що обидва ці мужі вперше отрінулися на еміграції - в Швейцарії. Але від тоді лучила їх взаємна глибока до себе пошана. З якою любовю і пошаною до Ми-трополита відносився Гетьман - це загально відомо. Автор цих

ΒΑΡ. Κυρία & Διηγήση

рядків - коли Україна була хвиливо звільнилась від Східної окупації, і гетьманський рух розширив терен своєї акції - дістав був листа від Митрополита зі словами горячого привітання для діяльності Гетьмана і благословіння для Гетьманського Руху.

Кінець обох мужів невимовно трагічний. Митрополит як добрий Пастир зестався з своїм стадом і помер на Рідній Землі серед смутку і пригноблення.

Лиха доля не дозволила Гетьманові вернутися на Україну і наказала йому згинути трагічно на чужій землі.

Смерть їх закінчила один розділ української історії. Український народ дозрів, під їх проводом в державницькому розумінні, посодес того дозрівання саме завершується. Україна увійма у нову добу свого життя, дуже трагічну. Дорога у будуче темна. Але Постаті Митрополита і Гетьмана є світлинами, що освідчуєть цю дорогу, є Милевими стовпами, що своїми чинами і словами вказують Дальну Путь. І коли за ними будемо verstati наш шлях - напевно не зблудимо! Цим правильним шляхом мусимо йти.

Два великі аристократи Духа: Митрополит і Гетьман були заразом найбільш людяними, найбільш вирозумілими для потреб і горя малих людей і це в такій мірі, якою не може похвалитись жадні т.зв. "проводники народу". Їхня скромність аж надто часто скривала їхні великі чини серця. Але ще прийде час, коли великі діла християнського і громадського милосердя Митрополита і Гетьмана / і його Родини/ ще вповні будуть виконані.

І не диво, що ідея Трудової Монархії - так по суті зближена до системи англійської монархії - в якій панує Король, а радить трудова партія - знайшли відгук передовсім у наших фармерів і робітників за океаном. Ця ідея означає гру сил між елементами консервативними і поступовими, при чому сила поступових елементів тим більша, як це вказує приклад Англії, чим сильніший консерватизм, який вгамовує нерозумні передчасні зміни, а вчить державного досвіду і розуму.

В такій гармонійній грі всі сили краю знаходять місце для вияву своєї енергії, а дідичність монархії виключає найбільшу небезпеку для держави: братовбивчу боротьбу за найвищу владу...

І ще одно порівнання насувається: Митрополит, католик, Західний Українець - великий любовью егортає Східних братів і виступає все в обороні Православної Церкви. Гетьман - православний і Східний Українець - найбільше визнавців знайшов саме в Західній Католицькій Україні і серед укр.католицької -Західної еміграції в Америці. І дивним зарядженням Божої Волі похоронив Гетьмана Український Католицький священик і чи не є вони оба символом нашого змагання до єдності і соборності?

О. Г.

ВИМОГА ЧАСУ.

За часів київської та гетьманської доби Українська Держава досягла розквіту своїх сил, культури і мистецтва. Після упадку власної державності Українська нація знову виявила свою здібність до власної суверенної Держави та захисту її на засадах християнської моралі і віри.

Втративши втретє власну Державу, Україна пережила і досі переживає тіжні часи своєї історії. Настав період національного ліхоліття, протягом якого, український народ терпів велике страждання від масильників і терпить їх досі. Але український народ не втратив свого національного обличчя і зберіг свої традиції, звичаї, свою культуру і мистецтво, та незламну волю до власного державного національного життя.

Навіть в сучасних тяжких умовах еміграції, Українці в місцях тимчасового свого перебування виявляють здібність і талановитість в культурно-національній діяниці свого життя, своїми виставами, концертами шкільництвом, пресою, професійно - громадськими установами, та позитивною фізичною, та фаховою працею у чужинців. Всі це є показчиком живучості української нації і національної свідомості, але чи є в наших діях свідомість державна, себ то чи підпорядковуємо ми своє життя перш за все державному чинникові і чи з усього заложення входимо?

На жаль, на це запитання, треба дати негативну відповідь.

Ми маємо різні, поборюючі себе групи, політичні концепції, нові програми, навіть окремі угруповання за територіальними ознаками, але ми не маємо єдності сил для единого державного чину.

Коли станути на засадах, що кожний сам собі пан, то, в такому разі, ми не можемо відмовити собі в приємності створення не тільки комбінації харків'ян, але киїн, львовян, глухівчан і Т.д., але в такій спосіб, ми підемо шляхом до минулого часу "Пашковецької Республіки".

Існує також угруповання, що вже довший час творить т.званий "уряд", який досі не може укомплектуватись за браком базових кандидатів, але гра в ляльки годиться дітям, а не тверезим державним мужам.

Це сумне явище виникає часто з особистих амбіцій, продовжується на тлі суперечок різних груп і боротьби за перше місце.

Такий стан вже не раз доводив до втрати власної Держави, а також до невикористання в належний спосіб об'єднаними силами оприятливої коньюнктури для здобуття своєї Держави. Лише браком почуття державності можна пояснити існування цих фактів, бо для державників цілком зрозуміло, що лише об'єднання всіх внутрішніх сил нації, та максимальна коонсолідація на засадах державності під єдиним проводом для творчої праці доводять до здійснення державної мети нації.

До такого об'єднання українських сил увесь час закликає

гетьманська преса.

На цій зasadі працював покійний Пан Гетьман, що з великим досвідом державного мужа і звязаною з цим особливою інтуїцією, передбачав не тільки шкідливість роз'єднання сил української нації, але й катастрофальні наслідки окремих виломів, що в дійсності оправдилося в останніх подіях.

На жаль, цей заклик до консолідації всіх сил для спільніх дій з конечною метою здійснення ідеї української нації і здобуття власної Держави залишається "гласом воліючого в пустині".

Небажання створення і визнання авторитету єдиного проводу, неповага до авторитету поодиноких осіб, тривають далі, що спричиняє неповагу до українців з боку чужинців.

Між тим концептура часу в умовах еміграційного життя з його непевним правним становищем і невідомим майбутнім, яке залежить від впливу різних чинників, вимагає як найкоршого об'єднання під єдиним авторитетним проводом на засадах єдиної суверенної соборної Української Держави. — Ми всі українці, прагнемо до єдиної Державної мети.

Створення і визнання авторитету єдиного проводу на засадах державності, дасть гідну репрезентацію і повагу серед чужинців, та матиме також велике, значіння для консолідації сил в повсякденній внутрішній праці нашої еміграції.

Створення і визнання єдиного проводу в умовах еміграції практично може бути здійсненим під проводом Центрального Українського Допомігового Бюро в Лондоні, визнаного українським громадянством усього світу.

Для цього конечним є негайне створення і визнання Центрального Допомігового Українського Комітету в Німеччині на засадах коаліції від усіх груп і представництва української еміграції, який входить складовим чинником в Всеукраїнську світову організацію в Лондоні.

Таке розвязання справи створило б авторитет і повагу до центральних органів єдиного проводу, як серед чужинців світу, так і серед нашого українського громадянства, а разом з тим, буде служити доказом, що ми не є респоромена, а дозріла до державних чинів, державна українська нація, яку насильство позбавили власної Держави.

Своєю беззастереженою позитивною працею в різних ділянках нашого еміграційного життя під єдиним проводом на засадах державності, ми повинні дати доказ, що маємо тверду і незалежну волю до здобуття Самостійної Соборної Суверенної Української Держави, за яку понесли і досі несуть чисельні жертви кращі окни Українського народу.

Вшановуючи ці жертви, ми вимагаємо від українського громадянства не легковажних, а розважних державних вчинків.

К.Г.

ОБІЖНИЙ ЛИСТ Ч.2. УКРАЇНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО БІРО
в Лондоні.

Це вже другий з черги обіжний лист Центрального Українського Допомогового Бюро в Лондоні. Ним бажаємо поділитися з Вами подіями останнього місяця.

І. СХЕМА ДОПОМОГОВОЇ АКЦІЇ.

В Лондоні, під повищою адресою, вже понад два місяці діє Центральне Українське Допомогове Бюро, що являється Центральним майже всіх існуючих українських допомогових комітетів, а саме: Українського Канадійського Допомогового Фонду, З'єдненого Українського Американського Допомогового Комітету, Українського Допомогового Комітету Великої Британії, Українського Допомогового Комітету в Бельгії, та Українського Допомогового Комітету в Аргентині.

Слід зазначити, що всі повищі комітети є єдині й репрезентативні в даний державі, всі затверджені урядами відносних країв, в добавок, більшість з них афілійовані з організацією Червоного Хреста даної держави.

Допомогова акція на тому терені, зглядно в тій країні, де існує український допомоговий комітет, є керована цим комітетом. Де таких комітетів ще нема, там діє безпосередньо Ц.У.Д.Б., несучи матеріальну й іншу поміч українським скитальцям.

Справа зараз так представляється, що тільки у Франції і Швейцарії нема одного об'єднаного допомогового комітету. На терені Німеччини й Австрії теж діють різні допомогові комітети льокального характеру. З огляду на комунікаційні й інші труднощі, ця акція не є скоординована й оцентралізована.

2. ДОПОМОГА.

В порозумінні з Ц.У.Д.Б., американський комітет вже вислав значну фінансову й матеріальну допомогу до українського бельгійського Комітету, до Франції і Швейцарії. Так ця допомога, як і майбутня, буде йти прямо зза океану на руки місцевого комітету / щоб заощадити на коштах перевозу з Канади й ЗДПА до Бюро в Лондоні, а звідси на континент/, що розділюватиме цю допомогу між українців у даний державі. Ц.У.Д.Б. бере на себе обовязок висилки й розподілення допомоги на теренах, де нема української допомогової інституції, до часу, поки така об'єднана інституція не повстане.

3. СПРАВА ПРАВА АЗИЛЮ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ.

Ц.У.Д.Бюро наважало й удержувє постійний контакт з усіма урядовими, підурядовими й гуманітарними організаціями на терені Великої Британії, та з важливими організаціями освітового маштабу, яких праця до різного ступеня дотичить справи збігців у західній Європі. Бюро стало інформувати їх про долю й положення українських біженців, у випадках насильства й надмужності, інтервенції де треба, і т.п. Це роблять і наші комітети - члени. Комітети у Канаді, ЗДПА і Бельгії вже кілька разів представили меморандуми

до голов своїх держав, мали особисті побачення з різними урядовими чинниками.

За послідніх кілька тижнів Комітет Українців Канади /тіло, що репрезентує всіх українців у Канаді/ виславо до всіх по-слів канадійського парламенту матеріали, що змальовують незавидне положення українських збегців в Європі. У дебатах канадійського парламенту, три посли / пп. А.Глинка, Ф.Заплітний, А.Токер/ виголосили промови в обороні українських біженців, домагаючись признання їх за політичну еміграцію зо всіми правами що належаться такій еміграції. 29-го жовтня, ц.р., 25 канадійських послів виславо кабелеграму до канадійського прем'єра / що зараз перебуває в Англії/ протестуючи в мій проти насильного вивозування українців до СССР і домагаючись, щоб прем'єр негайно прийняв міри разом з другими союзниками для забезпечення стану української еміграції.

4. ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО ДОПОНОГОВОГО КОМІТЕТУ В БЕЛЬГІЇ.

У.Д.К. у Бельгії зачав видавати свій орган п.з. "Вісті". Все вийшло третє число. Бюро висилатиме "Вісті" туди, куди бельгійський комітет сам не має можливості.

5. ІНФОРМАЦІЯ.

Ц.У.Д.Б. ще раз звертається з проханням до українських збегців, щоб воши пересилали, чи передавали, різні інформації, особисті й загальні, як напр. положення українських збегців, адреси українських тaborів, число українців у них, тощо. За різними інформаціями, пошукуваннями рідних, порадами, і т.п. належить звертатися до свого місцевого комітету, а де такого нема, тоді безпосередньо до Бюра.

З братнім привітом!

ЗА УПРАВУ Д.У.Д.Б.:

Богдан Пакчук, Голова.

Святослав Фроляк, Секретар.

ХРОНІКА.

Високій гість з Канади серед української еміграції в Німеччині.

На початку місяця березня цього року українську еміграцію в окупованій Німеччині відвідав, голова Українського Комітету Канади О. Др. Василь Кушнір. Цей Комітет повстал у Канаді з початком війни, і до нього ввійшли всі важніші організації Канади, а саме: Братство українців греко-католиків, Українське Національне Об'єднання, Союз Українців-Самостійників, Союз Гетьманців-Державників і Союз Українських Організацій Канади. Можна сказати, що ціле українське громадянство було представлене в цьому Комітеті, на чолі якого став О. Др. Кушнір. В дніх 22-24 червня 1943 року відбувся у Вінніпегу конгрес, скликаний Комітетом. Конгрес був привітаний усіма вищими представниками канадської влади, яка високо цінить патріотизм канадських українців, засвідчений численними жертвами, які понесли канадські українці, борючись в рядах англійських армій /особливо значні були ці жертви пропорціонально до числа українців під Гонконгом і біля Діспп у Франції/, а також великою сумою внесків на воєнну позичку – понад міліон доларів – зложених українським населенням Канади. На Конгресі було винесено ухвали, що канадські українці, зостаючись вірними громадянами своєї нової батьківщини, яку вони боронять кровію своїх синів; у той же час почувавши себе членами великого українського народу, який вони хотять бачити вільним і щасливим на його батьківщині у Східній Європі. Памяткою цього конгресу є велика книга, видана 1943 р. у Вінніпегу, де подано всі привіти, промови, дебати і резолюції, ухвалені на Конгресі, портрети учасників і спис членів Конгресу. Між іншим на Конгресі виступав англієць, професор університету в Саскатуні Сімпсон, великий приятель українців і знавець української історії.

Отець Др. Василь Кушнір, родом з Станіславщини в Галичині, перебував в Канаді вже понад 12 років і стоїть в перших рядах провідників українського громадянства Канади. Він є настоятелем катедрального собору Св. Володимира і Ольги у Вінніпегу. Прибувши на початку цього року до Європи з спеціальною місією ознайомитись зі становищем української еміграції, Др. Кушнір відбув у Лондоні конференцію з членами Українського Допомогового Бюро, докладно інформуючись про становище еміграції та її потреби. Переїхавши на континент, високодостойний гість відвідав майже всі головні осередки еміграції в англійській та американській зонах, побував у Гановері, Франкфурті, Мюнхені, Гінгольштадті, Регенсбургу й Авгсбургу та в кількох більших таборах. Др. Кушнір скрізь виступав в імені українців цілого американського континенту – Сполучених Штатів Північної Америки, Канади, Бразилії й Аргентини – як їх уповноважений представник. Він зустрівся і мав наради з усіма головними представниками українських уgrupовань на еміграції. Промовляючи до українських емігрантів О. Др. Кушнір казав, що заокеанські українці приймають близько

до серця недоля своїх земляків на еміграції і роблять все, що в їх силах, аби улекти правне і матеріальне становище еміграції, радив не тратити духа й вірити, що правда і справедливість переможе, та українці діждуться сповнення своїх ідеалів. Він закликав до припинення всіх внутрішніх спорів, закликав до єдності та згоди.

Відвідини достойного гостя були світлим моментом в житті нашої еміграції, підбадьорили її і підкріпили в надіях на кращу будучість. О.Др.Кушнір по відвідинах еміграції на німецьких теренах мав виїхати до Бельгії, Франції та й до Риму. Свою подорож мав закінчити до другої половини місяця квітня, щоб повернутися тоді до Канади.

Український Допомоговий Комітет Бразилії.

Українське громадянство Бразилії створило свій Комітет цід протекцією Бразилійського Червоного Хреста і вже висилає свої жертви для українських екітальців через Центральне Українське бюро Допомоги в Лондоні. Комітет цей створено ще в жовтні 1945р. Головою Комітету є свящ. І. Маланюк, заступником голови Прокіп Меркотун, секретарями Гр.Тадра і Серафим Волошин, першим скарбником є Петро Курац, другим скарбником Ів.Базан; до Контрольної Ради входять: М. Решітник, І.Яшинський і Л.Парубочий. Місцем осідку є місто Курітиба в провінції Таранс, де виникла одна з перших українських колоній в Бразилії.

/"Новий Шлях" ч.7. Вінніпег/.

НОВІ КНИЖКИ.

Нові публікації про Україну в англійській мові.

За останні часи з'явилось кілька публікацій в англійській мові, присвячених Україні й українській спадщині. Отже насамперед дуже цінна книга проф.Г.В.Сімпсона /наводимо в українському перекладі з огляду на технічні труднощі подати англійський текст/ "Україна, атлас її історії й географії", 60 сторін, 1941р.

Це надзвичайно практично й доцільно уложеній короткий огляд української історії й сучасного становища України. Ілюстрований численними mapами й таблицями, він подає пластичну картину положення України в світі й розвитку української колонізації, починаючи з князівських часів. В Нью-Йорку вийшла 1944р. Книга Кларенса А.Моннінга "Українська література"/126 ст./. Це коротка історія української літератури. У Вінніпегу в 1943 році вийшла Пам'яткова Книга Першого Все-канадського Конгресу українців Канади /210 ст./, згадана у нас в замітці про гостювання о. Дра Кушніра в Європі. Український Конгресовий Комітет в Америці видає "Український Квартальник", якого досі вийшло кілька чисел у 1945 році. В цім журналі уміщено статі проф.Маннінга, Л. Добрянського, Йосифа Родчека, проф.М.Чубатого, Шумейка, Симона Демидчука і Г. Свада.

Яр.Славутич, Гомін Віків. Поезії, 1940-1945. Видавництво "Золота Ерама" Авгсбург 1946, стор. 123+5/.

Автор цієї чепурно виданої книжечки поезій "Гомін віків" слухно надав їй таку назву: в ній справді бренять відгуки нашої ми-

- III -

мувши від прадавніх поганських часів і до останніх днів; во-на хоче дати немов поетичний перегляд минувшини нашої землі, від кимерійців почавши. Маємо тут і побут наших предків-славян з їх звичаями і обрядами, і князівську добу /"Київська слава"/, і татарське лихоліття, і козаччину, і нарешті відгуки недавньої боротьби за визволення. Приємно бачити в автора таку закоханість у нашу старовину, таке глибоке почуття любові до нашої мно-гострадальної батьківщини. Але в поетичних творах окрім іде-йної сторони, крім її змісту грає не менш важливу роль й художня форма. Тут то й доводиться зробити авторові закид: він сливє на кожному крепі вхивас у своїх віршах новотворів або штучних ав-ротів, які часом роблять неясним самий зміст і в кожному разі не надають творові краси.

Невже українська мова така бідна, що аж ніяк не можна було обійтися без таких висловів, як ось, наприклад: "ярим водоспадом" /?/, "звірота", "невзабарі", "сумі"/себ-то в торбі/, "байдух", "сон-це світить зарно"/?/, "мимрить грім", "омажио в'лена свіжника", "орлино", "сонце потужно веде, жолоблячи путь жовтолінку", "обже-рливі", "суцвіть", "шаблі ядерно бліскакуть", "дві свічі палали ду-жо" і т.д. і т.д. без кінца. Хай не подумає читач, що ми навмисне вишукували у збірці неясні вислови й невдало виковані новотвори - вони розсіяні по всій книзі, в кожній поезії. Вони песять усе вражіння від часом зовсім непоганих віршів, от як у віршу на ст. 121. Ми б радили молодому авторові /судимо так на тій підставі, що його вірши позначені роками 1940-1945/ вчитуватись в мову Куліша, Леся Українки, а з нових поетів Макоїма Рильського, Зерова; він побачить, що українська поетична мова досягла високої досягненості і має прегарну традицію, він переконається, що тво-рити нові слова і форми, нема ніякої потреби. Автор має безпе-речно жист, але мусить ще поправляти над формою своїх творів, над мовою, - щоб вона не затемнивала його думок, а навпаки, яокра-во їх виявляла. Тоді його твори задовільнятимуть не тільки на-ше патріотичне почуття, але й наші естетичні вимоги.

Друкується в Августбургу друге видання книжки проф. Д. Церовенка англійською мовою "Шевченко - національний поет України", з перед-мовою проф. лондонського університету Сетона Уотсона. Перше ви-дання цієї книги вийшло в 1936 році; одночасно були видані тоді окремі видання для Сполучених Штатів Північної Америки й для Канади, а також видання цієї книги в мовах німецькій, француз-кій і італійській.

ДРУКАРСЬКІ ПОМИЛКИ.

В останньому ч.4 "Українського Літературного" через технічні труд-нощі вкралися багато друкарських помилок. Заголовок статті В. Во-йнаровського на ст.8 треба читати: "Земельна справа на Україні в світлі ідеології В.Липинського", а не, як надруковано через недо-гляд, "Земельна справа на Україні в світлі гетьманської ідеології В.Липинського."